

Minimikrav för svensk värdeprovning (VCU) av jordbruksgrödor under SLU:s ansvar

Ansvariga institutioner vid SLU

Följande två institutioner vid SLU ansvarar för värdeprovning (VCU) av konventionellt odlade jordbruksgrödor:

- Institutionen för norrländsk växtodling (NJV) ansvarar för värdeprovningen i norra Sverige,
- Institutionen för växtproduktionsekologi (VPE) ansvarar för värdeprovningen i södra och mellersta Sverige.

Omfattningen av VCU-provningen

Omfattningen av VCU-provningen i Sverige framgår av tabell 1. NJV gäller norra Sverige och VPE gäller södra och mellersta Sverige. SLU kan själva utföra VCU-försöken eller uppdra åt en extern utförare att genomföra dem. Vanligtvis är det Hushållningssällskapen.

Krav på försöksplatser

Försöksplatserna för värdeprovning av konventionellt odlade jordbruksgrödor ska vara lokaliserade till områden i Sverige där respektive gröda är vanligt förekommande.

Platserna där provningen sker ska vara jämna vad avser dränering, jordart, växtnäringstillgång och pH. De ska också vara fria från riklig förekomst av olika typer av ogräs (särskilt rotoogräs, gräsoogräs och herbicidtoleranta örtogräs).

Försökens upplägg

VCU-försöken utförs med optimal statistisk design och hanteras i NFTS (Nordic Field Trial System) från planläggning till dataanalys.

Dokumentation grunduppgifter

För varje odlingsplats ska minst följande grunduppgifter dokumenteras:

- jordart,
- förfrukt, såväl rekommenderad som otillåten,
- jordbearbetning,
- väderdata,

- geografiska koordinater,
- tillgänglig växtnäring (pH, P-Al, K-Al, P-HCl och K-HCl),
- tillförd växtnäring (N, P och K),
- kontrollåtgärder mot sjukdomar, insekter och ogräs, och
- avvikelser i utförandet jämfört med planen.

Tabell 1. Översikt av det minsta antal VCU-försök i olika arter och områden i Sverige som krävs för att erhålla ett statistiskt tillfredsställande resultat.

Latinskt namn ¹	Svenskt namn	Antal VCU-försök, VPE ²	Antal VCU-försök, NJV ³
<i>Beta vulgaris</i> Sockerbeta-gruppen	Socketbeta	6	-
<i>Avena sativa</i> L.	Havre	6	3
<i>Triticum aestivum</i> Höstvetegruppen	Höstvet	10	-
<i>Triticum aestivum</i> Vårvetegruppen	Vårvet	5	-
<i>Secale cereale</i> L.	Höstråg	5	-
<i>xTriticosecale rimpai</i> Wittm.	Rågvete	5	-
<i>Hordeum vulgare</i> L.	Vårkorn	7	-
<i>Hordeum vulgare</i> L.	Tidigt vårkorn	4	4
<i>Hordeum vulgare</i> L.	Höstkorn	6	-
<i>Brassica napus</i> Biennis-Gruppen	Höstraps	5	-
<i>Brassica napus</i> Annua-Gruppen	Våraps	10	-
<i>Brassica rapa</i> L.	Rybs	2-3	-
<i>Linum usitatissimum</i> L.	Lin	4	-
<i>Solanum tuberosum</i> L.	Potatis	2-3	-
<i>Medicago sativa</i> L.	Blåusern	3	-
<i>Trifolium pratense</i> L.	Rödklöver	6	4
<i>Trifolium repens</i> L.	Vitklöver	3	4
<i>Festuca pratensis</i> Huds.	Ängssvingel	6	§
<i>Lolium perenne</i> L.	Engelskt rajgräs	3	-
<i>Phleum pratense</i> L.	Timotej	6	§
<i>Festuca arundinacea</i> Schreb.	Rörsvingel	3	§
<i>xFestulolium</i> Asch. & Graebn.	Rajsvingel	3	-

§ Lägg i ett gemensamt sortförsök pga. ett begränsat antal sorter.

Sorter i VCU-provningen

Sorterna som ingår i VCU-provningen anmäls av sortföreträdare och förädlingsföretag efter en inbjudan som SLU ansvarar för. SLU och

¹ Enligt Svensk kulturväxtdatabas, SKUD (<https://skud.slu.se/nav/taxa>).

² Institutionen för växtproduktionsekologi ansvarar för värdeprovningen i södra och mellersta Sverige.

³ Institutionen för norrländsk jordbruksvetenskap ansvarar för värdeprovningen i norra Sverige.

Jordbruksverket (SJV) stämmer av anmälda sorter till VCU-provning med sorter i ansökningar om intagning av sorter i sortlistan och med sorter anmälda till kontrollodling hos SJV/Utsädesenheten.

Försöksutsäde

Följande gäller för betning och leverans av försöksutsäde.

- Betning: allt försöksutsäde bör betas på samma sätt och med samma preparat (inom respektive växtslag). Det är en fördel om betningen utförs av samma aktör.
- Leverans: försöksutsäde ska levereras i tid. Försenat utsäde medför att avsedd sort provas först nästkommande odlingssäsong.

Skötselåtgärder i VCU-provningen

De skötselåtgärder som utförs i VCU-provningen ska vara de som bestämts i PM (försöksanvisningar), vilken grundas på Fältforsks Försökshandbok och samråd med experter. Vidtagna skötselåtgärder ska dokumenteras.

Gödsling ska ske med de mängder och vid de tidpunkter som anges i PM eller är brukligt för platsen.

Sådd ska ske med anvisade utsädesmängder och vid tidpunkter som är optimala för platsen.

Skörd av grödan ska ske vid mognad vid de tidpunkter som är brukliga för arten, sorten och platsen.

Kontroll av ogräs, insekter eller svamp skall utföras enligt PM.

Datainsamling i VCU-provningen

Datainsamling i fält ska ske enligt PM (försöksanvisningar), vilken grundas på Fältforsks Försökshandbok och samråd med experter. Allt dokumenteras i NFTS.

En beskrivning av tillämpliga parametrar för olika växtslag, samt hur de ska mätas i försök och prover, återfinns i Underbilaga 1.

Analyser, bearbetning av data

Förekommande analyser framgår av Underbilaga 1.

Databearbetning och sammanställning av data ska göras enligt standard för sortprovning definierat av SLU Fältforsk, vilket sedan 2014 innebär NFTS. Arbetet utförs i enlighet med ansvarsfördelningen (se avsnitt 1. Ansvariga institutioner vid SLU).

Kvalitetssäkring

Ansvariga institutioner vid SLU (avsnitt 1) svarar för kvalitetssäkring av data och resultat inom ramen för det organisatoriska samarbetet med SLU FältForsk och SLU:s Ämneskommitté Odlingsmaterial.

Definitioner

SLU Fältforsks definitioner och mallar för parametrar ska användas för område, jordart, förfrukt, väderdata, växtnäring, sorter, gödselmedel, sprutmedel, graderingar, observationer och skörd.

Dokumentation av utförda skötselåtgärder ska ske enligt standard för sortprovning definierat av SLU Fältforsk, vilket sedan 2014 innebär NFTS.